

Kennis beter ontsluiten en benutten met Deltafacts

Binnen universiteiten, kennisinstituten en bij de waterbeheerders wordt veel kennis ontwikkeld en vergaard. Om te kunnen blijven innoveren, is het belangrijk deze kennis met elkaar te delen zodat we stappen kunnen maken richting verdere ontwikkeling van de watersector. Hierin is een wereld te winnen omdat kennis niet optimaal bekend is, versnipperd is of besloten ligt in moeilijk toegankelijke rapporten. Binnen het STOWA-kennisprogramma Deltaproof spreken de waterschappen de wens uit werk te maken van het ontsluiten van kennis. STOWA pakte de boodschap op en nam het initiatief voor het ontwikkelen van Deltafacts.

STOWA vroeg Alterra en Deltares te kijken welke kennis binnen de instituten in de watersector aanwezig is. Begeleiding van het proces gebeurt in nauwe samenwerking met de begeleidingscommissie bestaande uit vertegenwoordigers van STOWA, de waterschappen, Rijkswaterstaat Waterdienst en het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. De Deltafacts sluiten aan bij de kennisvragen van de waterbeheerders op het gebied van de delta-opgaven: zorgen voor waterveiligheid en voldoende zoet water.

Wat zijn Deltafacts?

Deltafacts zijn online kennisdossiers met een korte en krachtige samenvatting van de 'state of the art' over een bepaalde kennisvraag. Elk Deltafact is opgebouwd uit een aantal vaste elementen: definitie van het onderwerp, technische kenmerken, de kosten en aspecten van *governance*. Daarnaast bieden ze een overzicht van praktijkervaringen, lopende initiatieven en kennisleemtes. Deltafact kennen een 'gelaagde opbouw' door te verwijzen naar de belangrijkste rapporten die over het onderwerp zijn verschenen. Tot slot wordt een casus besproken die recente ervaringen en onderzoeken illustreert. Deltafacts bieden dus snel inzicht in de stand van zaken van bepaalde onderwerpen en bieden informatie voor zowel de inhoudelijk deskundigen als relatief onbekenden met het onderwerp. Ze kunnen een bijdrage leveren aan het maken of onderbouwen van keuzes. Deltafacts zijn onderverdeeld in drie hoofdlijnen: waterveiligheid, zoetwatervoorziening en nieuwbouw en herstructurering (in ontwikkeling). Deze indeling sluit aan bij de generieke deelprogramma's van het Deltaprogramma.

Waterveiligheid

De bescherming tegen overstromingen wordt in Nederland gegarandeerd door het stelsel van primaire en regionale waterkeringen met een aanvaardbaar risiconiveau. De kennisvragen rondom waterveiligheid richten zich op diverse ontwikkelingen in de afgelopen jaren. Denk aan Waterveiligheid 21e eeuw (WV21), het op orde brengen van de regionale keringen in 2020 (Ontwikkelingsprogramma Regionale Keringen) en nieuwe monitoringssystemen. Inmiddels zijn de volgende Deltafacts gereed: deltadijken, bouwen in en op waterkeringen en gevolgenbeperking van compartimentering van dijkringen.

Gewerkt wordt aan de consequenties van een snelle daling van het waterpeil op een

waterkering bij de inzet van een bergingsgebied, de stabiliteit van veendijken mede onder invloed van de klimaatverandering, borging van een vitale infrastructuur bij overstroming, reserveringszones én sensoren voor waterveiligheid en toetsing.

Zoet water

Het huidige waterbeheer is erop gericht voldoende zoet water van de juiste kwaliteit op de juiste plek te krijgen en te houden om in de bestaande gebruiksfuncties te kunnen (blijven) voorzien. Het uitgangspunt is vasthouden, bergen en aanvoeren van water. Bij zoetwatervoorziening wordt gekeken naar de mogelijkheden om te komen tot meer zelfvoorzienendheid en de uit te voeren maatregelen. Onder zelfvoorzienendheid wordt verstaan in hoeverre een gebied meer in de eigen zoetwatervoorziening kan voorzien.

Voor zoetwatervoorziening zijn Deltafacts gereed voor samengestelde peilgestuurde drainage, zouttolerante teelten, waterreservoirs op bedrijfsniveau en dynamisch peilbeheer. Gewerkt wordt aan de effectiviteit en baten van waterinlaat, het beprijzen van water, de invloed van de bodemstructuur op de regionale waterhuishouding en grondwater- en bodemvochtgestuurd beregeningsbeleid, in samenhang met oppervlaktewater.

Structuur

De ambitie is om met de Deltafacts een uitgebreid digitaal dossier op te bouwen, waarin de beschikbare kennis eenvoudig gevonden kan worden. Naar mate het aantal Deltafacts toeneemt, groeit de behoefte aan meer structuur. Om dit te faciliteren wordt gekeken naar zoekmogelijkheden. Voor de zoetwatervoorziening wordt gedacht aan een overzichtstabiel met per type maatregel het gebied waar deze effectief toegepast kan worden. Bij waterveiligheid lijkt een ordening aan de hand van de meerlaagse veiligheid benadering zinvol.

Voor wie?

Door de 'gelaagdheid' is de kennis zowel van waarde voor de leek, die wil weten waar het onderwerp over gaat, als de inhoudelijk deskundige die op zoek is naar verdieping. De Deltafacts dragen bij aan de behoefte van onder andere de waterschappen, maar eigenlijk voor de hele watersector, om een overzicht van beschikbare kennis en kennisleveranciers te hebben. Met de Deltafacts willen de betrokken partijen bereiken dat kennis gaat 'ontsnippen'.

De eerste Deltafacts zijn te vinden op de website van Deltaproof (www.deltaproof.nl). Ook staan ze op het Deltaportal van het Deltaprogramma (www.deltaprogramma.pleio.nl). Binnen het Deltaportal wordt gelegenheid geboden om (via 'sociale' media) aanvullingen, verbeteringen en discussies te voeren naar aanleiding van de Deltafacts. Op basis van het commentaar en ontwikkelingen in onderzoek zullen de Deltafacts periodiek worden geactualiseerd.

Daarnaast organiseert STOWA bijeenkomsten met wetenschappers, waterschappers en medewerkers van ingenieursbureaus waarin men ontwikkelingen rond onderwerpen presenteert en deelt. Zo is op 13 oktober jl. bij Waterschap Rijn en IJssel over peilgestuurde drainage gesproken.

Door het online karakter wordt de kennis voor een ieder toegankelijk en een platform geboden om kennis gezamenlijk verder uit te breiden.

Wens

STOWA hoopt dat de Deltafacts uitgroeien tot gezamenlijke kennisdossiers met een breed draagvlak binnen de watersector. We nodigen een ieder uit om nieuwe inzichten en kennis aan te bieden om te verwerken in de Deltafacts. Ook verbreding naar andere opgaven, zoals de Kaderrichtlijn Water, behoort tot de mogelijkheden. De Deltafacts zouden de Topsector Water een mooie manier bieden om onze kennis als watersector te etaleren.

Michelle Talsma (STOWA)

Rob Ruijtenberg (Bureau WeL, namens STOWA)

Tim van Hattum (Alterra)

Lija van Vliet (Deltares)